

# Utrikesutskottets utlåtande 2025/26:UU5

## Kommissionens arbetsprogram 2026

---

### Sammanfattning

I utlåtandet redovisas granskningen av kommissionens arbetsprogram för 2026. Utskottet föreslår att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

Utrikesutskottet instämmer i kommissionens bedömning att EU måste ta större ansvar för sitt försvar och för sin säkerhet. Utskottet anser även att EU:s medlemsstater bör ta större ansvar för sin säkerhet. Därmed stöder utskottet regeringens strävan att stärka EU:s roll som trovärdig global utrikes-, säkerhets-, försvars- och handelspolitisk aktör.

Utskottet välkomnar att EU ska ge ett orubbligt stöd till Ukraina och vill se ett ökat, starkt och långsiktigt stöd från EU till Ukraina. Ryssland måste betala för den skada som landet har vållat Ukraina med sin fullskaliga invasion.

I en kommande strategi för Mellanöstern anger kommissionen som omedelbar prioritet att det ska säkerställas att befolkningen i Gaza får tillräckligt med humanitärt bistånd. Detta välkomnar utskottet.

I utlåtandet finns fyra motivreservationer (S, V, C, MP) och ett särskilt yttrande (SD).

I utlåtandet finns yttranden från två utskott: konstitutionsutskottet och miljö- och jordbruksutskottet.

### *Granskade dokument*

Kommissionens arbetsprogram 2026 – Tiden för Europas oberoende är inne. (COM (2025) 870).

# Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut .....3

Redogörelse för ärendet .....4

    Ärendet och dess beredning.....4

    Bakgrund .....4

    Arbetsprogrammets huvudsakliga innehåll .....5

    Granskning av kommissionens planeringsdokument.....5

Utskottets granskning .....6

    Kommissionens arbetsprogram 2026 .....6

Reservationer .....17

    1. Kommissionens arbetsprogram 2026 – motiveringen (S).....17

    2. Kommissionens arbetsprogram 2026 – motiveringen (V) .....18

    3. Kommissionens arbetsprogram 2026 – motiveringen (C) .....19

    4. Kommissionens arbetsprogram 2026 – motiveringen (MP) .....20

Särskilt yttrande .....21

    Kommissionens arbetsprogram 2026 (SD).....21

*Bilaga 1*

Förteckning över granskade dokument .....22

*Bilaga 2*

Förteckning över granskningsutlåtanden .....23

*Bilaga 3*

Konstitutionsutskottets yttrande 2025/26:KU2y .....24

*Bilaga 4*

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2025/26:MJU2y .....28

# Utskottets förslag till riksdagsbeslut

## **Kommissionens arbetsprogram 2026**

Riksdagen lägger utlåtande 2025/26:UU5 till handlingarna.

*Reservation 1 (S) – motiveringen*

*Reservation 2 (V) – motiveringen*

*Reservation 3 (C) – motiveringen*

*Reservation 4 (MP) – motiveringen*

Stockholm den 4 december 2025

På utrikesutskottets vägnar

*Mattias Karlsson i Norrhult*

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Mattias Karlsson i Norrhult (SD), Morgan Johansson (S), Fredrik Ahlstedt (M), Alexandra Völker (S), Olle Thorell (S), Margareta Cederfelt (M), Linnéa Wickman (S), Annika Strandhäll (S), Ann-Sofie Alm (M), Håkan Svenneling (V), Kerstin Lundgren (C), Katarina Tolgfors (M), Rasmus Giertz (SD), Janine Alm Ericson (MP), Gulan Avci (L), Yusuf Aydin (KD) och Magdalena Thuresson (M).

# Redogörelse för ärendet

## Ärendet och dess beredning

Den 21 oktober 2025 antog EU-kommissionen meddelandet Kommissionens arbetsprogram 2026 (COM (2025) 870). Meddelandet i engelsk språkversion lämnades till riksdagen samma dag. Efter samråd med partiernas gruppleddare beslutade talmannen den 30 oktober 2025 att välja ut meddelandet för granskning så fort den svenska språkversionen överlämnats till riksdagen. Den svenska språkversionen av meddelandet lämnades till riksdagen den 1 november 2025. Slutligen hänvisade kammaren med stöd av 9 kap. 20 § riksdagsordningen meddelandet till utrikesutskottet för granskning den 5 november 2025. Granskningen ska enligt 10 kap. 3 § riksdagsordningen redovisas i ett utlåtande till kammaren.

Utrikesutskottet beslutade vid sitt sammanträde den 21 oktober 2025 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över arbetsprogrammet i de delar som rör respektive utskotts beredningsområde (utskottets prot. 2025/26:6). Yttranden har lämnats av konstitutionsutskottet och miljö- och jordbruksutskottet. Yttrandena finns i bilagorna 3–4.

Den 3 november 2025 genomförde utskottet ett offentligt sammanträde där den svenska kommissionären Jessika Roswall (M) redogjorde för kommissionens arbetsprogram. Till sammanträdet var övriga utskott och EU-nämnden inbjudna att delta (prot. 2025/26:8).

Den 25 november överlämnade regeringen en faktapromemoria om arbetsprogrammet till riksdagen (fakta-PM 2025/26:FPM37).

Utskottet får regelbundet föredragningar av företrädare för Utrikesdepartementet inför utrikesrådets möten. Regeringsföreträdare föredrar också på utskottets begäran särskilda frågor som är aktuella i EU-arbetet. Utskottet redovisade det senaste årets föredragningar i betänkande 2024/25:UU10. Efter justeringen av det betänkandet den 22 maj hade 2025 utskottet en överläggning med regeringen, representerad av utrikesminister Maria Malmer Stenergård, den 22 augusti 2025 om EU:s handelsförbindelser med Israel inom ramen för EU:s associeringsavtal med Israel. Den 11 september och 13 november 2025 informerade utrikesministern vidare utskottet bl.a. om EU-diskussioner som rör Ukraina och Mellanöstern.

## Bakgrund

Europaparlamentet, rådet och kommissionen har kommit överens om processer för flerårig och årlig programplanering. Kommissionens arbetsprogram ingår i den årliga programplaneringen. Med utgångspunkt i arbetsprogrammet ska de tre institutionerna enas om en gemensam förklaring om prioriteringarna i lagstiftningsarbetet för 2026.

## Arbetsprogrammets huvudsakliga innehåll

I det årliga arbetsprogrammet anger kommissionen sina prioriteringar för det kommande året och de viktigare initiativ till lagstiftning och andra åtgärder som den avser att lägga fram. Arbetsprogrammet för 2026 är baserat på kommissionsordförandens politiska riktlinjer, som i sin tur är baserade på Europeiska rådets strategiska agenda.

Arbetsprogrammets innehåll beskrivs mer i detalj nedan under Utskottets granskning.

## Granskning av kommissionens planeringsdokument

Enligt 9 kap. 20 § riksdagsordningen får talmannen efter samråd med gruppledarna besluta att dokument från Europeiska unionen, med undantag för förslag till rättsakter, och dokument inom det interparlamentariska samarbetet inom unionen ska granskas av riksdagen. De utvalda dokumenten ska enligt 10 kap. 2 § riksdagsordningen hänvisas till ett utskott, och utskottet ska enligt 10 kap. 3 § lämna ett utlåtande över EU-dokumentet till kammaren.

Riksdagen har granskat kommissionens planeringsdokument sedan 2008.

# Utskottets granskning

## Kommissionens arbetsprogram 2026

### Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

Jämför motivreservation 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP) samt det särskilda yttrandet (SD).

### Arbetsprogrammet

Kommissionens arbetsprogram för 2026 utgår från de åtaganden som kommissionen har lagt fram i de politiska riktlinjerna för sitt arbete under 2024–2029.

Inledningsvis konstaterar kommissionen att EU under det senaste året ställts inför en omvärld som är i sitt mest vanskliga läge på flera decennier samtidigt som den regelbaserade världsordningen försvagas. Situationen kräver därför att Europa gör mer för att säkra och forma sin egen framtid. Det handlar om att bl.a. skydda de europeiska medborgarna från klimatförändringarnas effekter, att ta ansvar för vårt eget försvar och vår egen säkerhet, att bestämma vilket slags samhälle och demokrati vi vill leva i samt att välja partnerskap med såväl gamla som nya allierade.

Arbetsprogrammet innehåller förslag under sju rubriker med ett tydligt fokus på regelförenklingar. De sju avsnitten i programmet förklaras ytterligare nedan.

Enklare lagstiftning och ett smidigare genomförande av EU:s regler är avgörande för ett mer konkurrenskraftigt och attraktivt EU. En ny serie av förenklingsinitiativ och omnibuspaket ska förenkla regler inom viktiga områden som fordonsindustri, miljö, beskattning, livsmedels- och fodersäkerhet, medicintekniska produkter och lagstiftningen om energiprodukter. Kommissionen har tillsammans med arbetsprogrammet presenterat den första årliga översiktsrapporten om förenkling, genomförande och efterlevnad.

Kommissionens arbetsprogram baseras bl.a. på ordförande Ursula von der Leyens politiska riktlinjer, kommissionärernas uppdragsbeskrivningar och idéer i talet om tillståndet i Europeiska unionen 2025. Kommissionen har också hämtat inspiration från samråd med Europaparlamentet och medlemsstaterna.

### *Hållbart välstånd och konkurrenskraft*

Kommissionen konstaterar att det finns många strukturella hinder för EU:s konkurrenskraft och att den vill påskynda ett fullständigt genomförande av den

s.k. Draghirapporten. Detta ska bl.a. ske genom stöd till industrisektorena, däribland till fordonsindustrin. Ytterligare stöd ska ges till batteritillverkning.

Den fulla potentialen i den inre marknaden ska uppnås till 2028, och en ”femte frihet” för kunskap och innovation genom det europeiska forskningsområdet ska till dess möjliggöras.

Ett centrum för kritiska råvaror ska inrättas för att övervaka, gemensamt köpa och lagra framför allt de mineraler som är så viktiga för EU:s industriella suveränitet.

En verklig energiunion ska säkerställas genom att unionens styrning förbättras, nätverk uppgraderas, flaskhalsar undanröjs och elektrifiering och elsystemets motståndskraft främjas. Kommissionen kommer att lägga fram ett stödjande ramverk inför det kommande årtiondet för att säkra EU:s konkurrenskraft och hållbarhet.

### *En ny era för EU:s försvar och säkerhet*

Kommissionen konstaterar att ett säkerhetsperspektiv kommer att genomsyra kommissionens arbete under det kommande året. EU:s försvar måste utvecklas utifrån den växande och föränderliga hotbilden. Safe-instrumentet (Säkerhetsaktion för Europa) ska stödja gemensam upphandling, öka produktionen och bidra till att avhjälpa kapacitetsbrister. Safe-instrumentet ska även involvera Ukrainas försvarssektor och integrera den i programmet för europeisk försvarsindustri. Upphandlingsregler för försvarsmateriel och säkerhetsprodukter ska förenklas. Utifrån den europeiska färdplanen för försvarsberedskap arbetar kommissionen med initiativet för ett europeiskt drömförsvaret, som är avgörande för bevakningen av östra flanken. Programmet för kvalitativt militärt försprång ska säkerställa att Ukraina har omedelbar tillgång till ett stadigt flöde av avancerad militärutrustning.

Under nästa år ska paktens om asyl och migration omsättas i praktiken. Kommissionen kommer att föreslå sanktioner riktade mot smugglare och människohandlare. Nya åtgärder för att bekämpa människohandel ska läggas fram. Den europeiska gräns- och kustbevakningsmyndigheten Frontex ska utöka sin närvaro och stärka sitt operativa stöd. Det gemensamma EU-systemet för återvändande ska digitaliseras.

Ett nytt europeiskt system för kritisk kommunikation ska förbinda poliskåren och räddningstjänster över gränserna. Europol ska stärkas. Åtgärder ska vidtas för att bättre skydda barn mot brott, både på och utanför nätet.

### *Stödja människor och stärka EU:s sociala modell*

Om EU ska ha en konkurrenskraftig ekonomi är det avgörande att arbetstagarnas ställning stärks. Kommissionen föreslår därför en rättsakt om arbetstillfällen av god kvalitet. Paketet för rättvis rörlighet för arbetstagare ökar möjligheterna att överföra kvalifikationer inom EU och se till att arbetstagarna kan ta vara på nya arbetstillfällen var de än befinner sig i EU. Utbildningspaketet ska ge framtida generationer de färdigheter och kunskaper

som krävs för de ska kunna blomstra i ett modernt och konkurrenskraftigt samhälle.

### *Slå vakt om vår livskvalitet: livsmedelstrygghet, vatten och natur*

En tryggad livsmedelsförsörjning, i kombination med sunda ekosystem, är avgörande för ett välmående EU. En ny kampanj, ”Köp europeiska livsmedel”, kommer att lanseras. Reglerna om otillbörliga handelsmetoder i livsmedelskedjan ska uppdateras. Strategin för djurbesättningar ska främja konkurrenskraften, motståndskraften och hållbarheten i EU:s djurhållningssektor. Rättsakten om världshaven ska vägleda EU:s världshavsförvaltning.

### *Skydda demokratin, rättsstatsprincipen och EU:s värden*

Enligt kommissionen behöver EU en integrerad årlig cykel för rättsstatsprincipen, i gemensam takt och med tydliga hållpunkter, där alla institutioner får möjlighet att bidra. I nästa långtidsbudget har kommissionen föreslagit kraftfulla skyddsåtgärder för rättsstatsprincipen samt positiva incitament för reformer, i linje med rekommendationerna i de årliga rapporterna om rättsstatsprincipen. Kommissionen ska göra mer för att stödja och skydda medier och en oberoende press. Ett nytt program för medieresiliens ska lanseras.

### *EU i världen*

EU fortsätter att stå stadigt vid Ukrainas sida och ge orubbligt stöd i fråga om landets akuta ekonomiska och militära behov samt återuppbyggnadsinsatser. Samtidigt bibehålls och utvidgas sanktionerna för att försvaga de ryska förutsättningarna att bedriva ett angreppskrig. Parallellt kommer EU att hjälpa Ukraina och Moldavien att fortsätta processen mot ett EU-medlemskap och se till att framsteg i integrationsprocessen går hand i hand med god samhällsstyrning och rättsstatsprincipen.

En strategi för Mellanöstern kommer att läggas fram. Den omedelbara prioriteten är att säkerställa tillräckligt med humanitärt bistånd till befolkningen i Gaza. EU ska också bidra till att stödja styrningen och reformeringen av den palestinska myndigheten och finansiera återuppbyggnaden av Gaza, bl.a. genom att sammankalla givargruppen för Palestina och förstärka närvaron av EU:s krishanteringsmissioner. EU ska vidare fokusera på att stödja en inkluderande och vital demokrati i Syrien och Libanon.

EU går även i spetsen för att reformera det globala systemet för humanitärt bistånd och säkerställa att snabbare och effektivare kollektiva åtgärder vidtas i krissituationer. EU ska fortsätta att vara en kraftfull förkämpe för internationell humanitär rätt och humanitärt bistånd utifrån de humanitära principerna.

Nästa år införs pakten för Medelhavsområdet så att EU kan bygga ett övergripande partnerskap med fokus på hållbara investeringar m.m. Arbetet med att främja EU:s roll i det södra grannskapet ska fördjupas, och en dialog ska föras med lokalsamhällen för att lyfta fram EU:s bidrag och motverka EU-fientliga budskap.

Den nya handelsramen mellan EU och USA ska omsättas i konkreta affärsmöjligheter för europeiska företag. Kommissionen fortsätter att utvidga antalet handelsavtal och fortsätter utifrån detta förhandlingarna med Indien, Malaysia, Thailand, Förenade Arabemiraten och Filippinerna.

### *Förberedelser för morgondagens union*

För att kunna förverkliga ovan redovisade ambitioner föreslår kommissionen en flerårig budgetram för 2028–2034 om 2 biljoner euro.

EU ska underlätta en gradvis integrering av utvidgningspartner inom olika politikområden. Kommissionen kommer inom kort att presentera sina översyner av utvidgningspolitiken.

### **EU:s fleråriga och årliga programplanering**

I det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning från 2016 har Europaparlamentet, rådet och kommissionen enats om att stärka unionens fleråriga och årliga programplanering i enlighet med EU-fördragets artikel 17.1 (EUT 2016/L 123/1). För ändamålet anger det internationella avtalet två processer: en för flerårig programplanering och en för årlig programplanering.

Processen för den årliga programplaneringen är enligt det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning uppdelad i två faser. Den första utgörs av kommissionens arbetsprogram och den andra av den interinstitutionella programplaneringen, som genomförs gemensamt av Europaparlamentet, rådet och kommissionen.

I processen för flerårig programplanering ska de tre institutionerna i samband med utnämningen av en ny kommission utbyta synpunkter om de viktigaste politiska målen och prioriteringarna för den nya mandatperioden i syfte att underlätta en mer långsiktig planering. Processen resulterar i gemensamma slutsatser från de tre institutionerna.

En annan utgångspunkt för den interinstitutionella fleråriga programplaneringen är de politiska riktlinjer för den kommande mandat-perioden som kommissionens ordförande har utarbetat. Dessa tas fram med hänsyn till den strategiska agendan och förankras i Europaparlamentet i samband med att ordföranden nomineras.

### **EU:s strategiska agenda**

Vid sitt möte den 27 juni 2024 antog Europeiska rådet den strategiska agendan för EU för perioden 2024–2029. Europeiska rådet uppmanade i denna

institutionerna att genomföra agendan och att utforma nästa fleråriga budgetram i enlighet med dess prioriteringar.

I den strategiska agendans övergripande inledning framhålls behovet av att stärka konkurrenskraften, genomföra klimatomställningen och den digitala omställningen, hantera migrationen, ta ansvar för Europas säkerhet och försvar samt att visa ledarskap i hanteringen av de globala utmaningarna och främja folkrätten och en inkluderande multilateralism.

### **Politiska riktlinjer för kommissionen 2024–2029**

När Ursula von der Leyen skulle väljas som kommissionsordförande för en andra period redovisade hon sina politiska riktlinjer för den tillträdande kommissionen.

Enligt artikel 5 i kommissionens arbetsordning ska kommissionen fastställa sina prioriteringar i enlighet med de politiska riktlinjer som ordföranden har angett. Dessa prioriteringar ska återspeglas i kommissionens arbetsprogram och förslag till budget som den antar varje år (beslut (EU) 2024/3080).

Den 10 september 2025 höll kommissionens ordförande Ursula von der Leyen sitt årliga tal om tillståndet i unionen. I samband med detta skickade även kommissionen sin avsiktsförklaring till rådets ordförande och Europaparlamentets talman.

### **Kommissionens svar på granskningen av arbetsprogrammet 2025**

Den 19 mars 2025 slutförde riksdagen sin granskning av kommissionens arbetsprogram för 2025 (COM(2025) 45). Den 15 maj 2025 tog riksdagen emot kommissionens svar på utlåtandet om granskningen (C (2025) 2909).

I svaret ger kommissionen kompletterande och uppdaterad information om vissa av de frågor som berörs i utlåtandet. Det gäller bl.a. tillämpningen av subsidiaritetsprincipen i förberedelserna av det europeiska demokratiförsvaret. Kommissionen meddelar att den fullt ut kommer att respektera fördelningen av befogenheter samt subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen när den utarbetar det europeiska demokratiförsvaret. Vidare meddelar kommissionen att den stöder medlemsstaterna i att säkerställa fria och rättvisa val och skapa förtroende för de demokratiska institutionerna. Kommissionen instämmer också i att särskild vikt bör läggas vid gränsöverskridande hot mot demokratin, vilka ofta är hybridhot eller äger rum på nätet. Kommissionen kommer att genomföra omfattande samråd om det europeiska demokratiförsvaret, som t.ex. det offentliga samråd som inleddes den 31 mars 2025.

När det gäller Reachförordningen vill kommissionen försäkra riksdagen om att man inte kommer att göra avkall på nuvarande höga krav när det gäller säkerhet och miljöskydd i den översyn som planeras till fjärde kvartalet 2025.

När det gäller radikaliserings- och rekryterings- av barn och ungdomar på nätet vill kommissionen betona att den håller på att ta fram en ny agenda mot terrorism för att ta itu med nya framväxande hot. Europols årsrapport 2024

utgör ett viktigt underlag till denna agenda och beskriver hur ungdomars deltagande i terrorism och våldsbejakande extremism utvecklas.

Även när det gäller utarbetandet av EU-planen för bostäder till en överkomlig kostnad avser kommissionen att fullt ut respektera subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Ett mervärde på EU-nivå skapas i och med att denna bostadsplan syftar till att hantera den akuta bostadskrisen i hela unionen, framför allt genom att beakta strukturella drivkrafter och frigöra offentliga och privata investeringar i hållbara och anständiga bostäder till överkomliga kostnader. Kompletterande åtgärder på EU-nivå motiveras bl.a. av EU:s fördragsfästa mål om att stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen. Kommissionen kommer att fortsätta sitt samarbete och nära samråd på alla förvaltningsnivåer och med alla intressenter under 2025 inför förberedelserna av planen för bostäder. Det finns ett nytt förslag om åtgärder i samband med halvtidsöversynen av sammanhållningspolitiken, där kommissionens ambition är att medlemsstaterna ska kunna fördubbla anslagen som går från sammanhållningspolitiken till finansieringen av bostäder till en överkomlig kostnad. Medlemsstaterna kommer också att kunna mobilisera privat och offentlig finansiering genom ett nytt finansieringsinstrument som inrättats tillsammans med Europeiska investeringsbanken.

## **Upplysningar från regeringen**

### *Kommenterad dagordning för allmänna rådet den 16 september 2025*

Vid allmänna rådets möte den 16 september 2025 hölls en diskussion om kommissionens avsiktsförklaring som lämnades i samband med ordförande von der Leyens tal om tillståndet i unionen. I sin kommenterade dagordning för samrådet med EU-nämnden inför rådsmötet formulerade regeringen sitt förslag till svensk ståndpunkt. Regeringen ansåg det angeläget att kommissionen tar arbetet vidare särskilt när det gäller stöd till Ukraina och stärkandet av EU:s långsiktiga konkurrenskraft genom åtgärder som främjar handel, innovation och forskning, förenklar regelverken samt fördjupar den inre marknaden. Även klimatet och kriminaliteten är prioriterade frågor. Vid samrådet med EU-nämnden den 12 september 2025 fick regeringen stöd för sin föreslagna inriktning inför diskussionerna i rådet (EU-nämndens uppteckningar 2025/26:1).

### *Kommenterad dagordning för allmänna rådet den 17 november 2025*

Vid allmänna rådets möte den 17 november 2025 hölls en diskussion om kommissionens arbetsprogram. I sin kommenterade dagordning inför samrådet med EU-nämnden välkomnar regeringen kommissionens arbetsprogram och anför att det till stora delar speglar regeringens fyra huvudprioriteringar: kriget, konkurrenskraften, kriminaliteten och klimatet. Regeringen ser positivt på att kommissionen lyfter behovet av att stärka och

fördjupa den inre marknaden och att kommissionen tar initiativ till att presentera ytterligare förenklingspaket. Regeringen stöder kommissionens höga ambition på försvarsområdet och ser behov av att ytterligare stärka EU:s försvarsindustri och den europeiska förmågan att möta kriser, konflikter och krig i Europas närområde. Dessutom välkomnar regeringen kommissionens initiativ till att intensifiera ansträngningarna mot organiserad brottslighet inom EU. Regeringen ser även positivt på hur arbetsprogrammet uttrycker att det militära och finansiella stödet till Ukraina ska vara orubbligt samt att initiativ ska tas för att öka pressen på Ryssland och verka för utvidgning av EU.

Regeringen kommer att återkomma till riksdagen med ståndpunkter vartefter initiativen presenteras.

Vid samrådet med EU-nämnden den 14 november 2025 sa EU-minister Jessica Rosencrantz även bl.a. att EU:s regelverk måste främja en fossilfri och teknikneutral energipolitik där kärnkraften ingår samt en kostnadseffektiv klimatpolitik med bred acceptans i samhället. Regeringen fick stöd i EU-nämnden för sin föreslagna inriktning inför diskussionerna i rådet.

S- och V-ledamöterna anmälde en avvikande ståndpunkt, och MP-ledamoten anmälde en avvikande ståndpunkt (EU-nämndens uppteckningar 2025/26:13).

### *Regeringens faktapromemoria om kommissionens arbetsprogram*

Regeringen lämnade den 25 november en faktapromemoria om kommissionens arbetsprogram till riksdagen (2025/26:FPM37). I faktapromemorian välkomnar regeringen arbetsprogrammets huvudsakliga inriktning. Arbetsprogrammet speglar i stor utsträckning regeringens fyra huvudprioriteringar för EU-politiken: kriget, konkurrenskraften, klimatet och kriminaliteten.

Regeringen kommer enligt faktapromemorian att fortsätta att verka för att stödet till Ukraina fortsätter att ligga högst på EU:s dagordning under 2026. Regeringen delar också kommissionens bild att mer måste göras för att stärka EU:s försvarsindustri och den europeiska förmågan att möta kriser, konflikter och krig i vårt eget närområde.

Vidare välkomnar regeringen det fortsatta arbetet med regelförenkling som är en central del i konkurrenskraftsarbetet.

Regeringen anser att den gröna omställningen bör utgöra en motor för EU:s konkurrenskraft och tillväxt. För att kunna skapa förutsägbarhet i klimat- och miljöpolitiken och se till att medlemsstaterna kan uppnå EU:s högt uppsatta mål måste de övergripande målsättningarna i klimat- och miljöpolitiken ligga fast.

Regeringen ser positivt på att kommissionen prioriterar bekämpning av organiserad brottslighet och genomförandet av migrations- och asylpakten.

Vidare välkomnar regeringen att kommissionen i arbetsprogrammet lyfter fram situationen när det gäller respekt för rättsstatens principer i flera medlemsländer. Det är också av vikt att EU tydligt står upp för folkrätten,

inklusive mänskliga rättigheter, i sin externa politik. Regeringen välkomnar att det i förslaget till långtidsbudget inkluderas en villkorlighetsmekanism som hänvisar till rättsstatens principer och EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Inga EU-medel ska gå till medlemsstater som inte respekterar rättsstatens principer och rättighetsstadgan.

Utvärderingspolitiken är prioriterad för regeringen, som därmed välkomnar att kommissionen tar fortsatta initiativ i frågan. Det är positivt att kommissionen understryker reformtakten i kandidatländerna och en meritbaserad process.

Vad gäller långtidsbudgeten vill regeringen se en budget och en politik som bättre avspeglar EU:s aktuella utmaningar och där all EU-finansiering villkoras mot att krav som rör rättsstatens principer och grundläggande demokratiska principer uppfylls. Regeringen välkomnar reformeringen av långtidsbudgetens storlek men anser att budgetens storlek måste minska i förhållande till kommissionens förslag.

Avslutningsvis konstaterar regeringen att den kommer att återkomma till riksdagen allt eftersom de enskilda lagstiftningsinitiativen presenteras.

## **Yttranden från andra utskott**

### *Konstitutionsutskottets yttrande*

Konstitutionsutskottet anser inte att det finns några konstitutionella aspekter i kommissionens arbetsprogram för 2026 som ger anledning för utskottet att yttra sig. Yttrandet lämnas på begäran av en minoritet enligt 10 kap. 9 § andra stycket riksdagsordningen.

I yttrandet finns en avvikande mening från S, V, C och MP.

### *Miljö- och jordbruksutskottets yttrande*

När det gäller den rättsakt om cirkulär ekonomi som kommissionen avser att presentera vill utskottet särskilt framhålla att en mer cirkulär ekonomi medför viktiga positiva beredskapsaspekter. Främst handlar det om bättre resiliens och ett minskat beroende av omvärlden. Kommissionen har gjort en utfästelse om att lägga fram en europeisk bioekonomistrategi vid slutet av året. Denna strategi bör enligt utskottet noga beakta substitutionspotentialen i EU:s skogsindustri och tydliggöra att en stark ägande- och bruksrätt är grunden för att vi i ökad utsträckning ska kunna ta till vara skogens resurser.

Utskottet anser att det är av yttersta vikt att arbetet med en hållbar kemikalieanvändning genomförs inom hela EU. Utskottet ser med oro på att det kvarstår problem med s.k. cocktaileffekter och att det fortfarande finns oreglerade farliga ämnen i konsumentnära produkter. Enligt utskottet måste utfasningen av farliga ämnen, framför allt PFAS, intensifieras. Det är därför mycket viktigt att arbetet i enlighet med EU:s kemikaliestrategi fortsätter, och utskottet vill understryka betydelsen av att Reachförordningen revideras.

Utskottet anser att Sverige bör verka för att EU antar ett klimatmål till 2040 som skapar en samhällsekonomiskt effektiv bana mot en klimatneutral union senast 2050. Samtidigt är det viktigt att Sverige deltar i och bidrar till internationella samarbeten på klimatområdet.

Utskottet betonar vikten av att kommissionen driver på för förhandlingar om den föreslagna förordningen om vissa nya gentekniker (COM (2023) 411. Ett framgångsrikt förhandlingsutfall kan få stora positiva effekter för livsmedelsförsörjningen.

Utskottet ser positivt på att kommissionen fortsätter att försöka lätta regelbördan inom den gemensamma jordbrukspolitiken. Det krävs robusta och lönsamma företag för att primärproduktionen ska kunna hantera såväl ett förändrat klimat som yttre hot.

Det är även viktigt att minska den administrativa bördan för medlemsländerna och deras företag inom miljö- och klimatområdet. Utskottet vill understryka betydelsen av att kommissionen i detta arbete säkerställer att förenklingsarbetet genomförs på ett hållbart sätt.

Miljö- och jordbruksutskottet konstaterar att förhandlingarna om 2026 års fiskekvoter för Östersjön resulterade i betydligt högre kvoter än vad kommissionen föreslog initialt. Utskottet anser att kvoterna borde ha satts lägre, särskilt för sill och strömming. Vidare vill utskottet understryka betydelsen av att kommissionen inför kommande fiskeförhandlingar fortsätter att hålla en hög ambitionsnivå och verkar för restriktivt satta fiskekvoter i Östersjön.

Utskottet efterfrågar även en högre ambitionsnivå från kommissionens sida när det gäller att säkerställa ett förbättrat djurskydd inom unionen och att förbättra förutsättningarna för att bevara den biologiska mångfalden.

Yttrandet innehåller fyra avvikande meningar från S, V, C och MP.

## Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar kommissionens arbetsprogram för 2026.

Vidare instämmer utskottet i hur regeringen formulerade EU:s betydelse i budgetpropositionen för 2026, dvs. att EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska plattform för vår tids och vår kontinents stora, gränsöverskridande frågor, som kriget, kriminaliteten, klimatet och konkurrenskraften. Ett starkt, konkurrenskraftigt EU gör Sverige säkrare och ekonomiskt starkare. Genom EU stärker Sverige sin globala röst och möjlighet att effektivt påverka i multilaterala forum, vilket är särskilt viktigt i en orolig omvärld.

Utskottet instämmer i kommissionens bedömning att EU måste ta större ansvar för sitt försvar och sin säkerhet. Dessutom anser utskottet att EU:s medlemsstater behöver ta större ansvar för EU:s försvar. Utskottet stöder regeringens strävan att stärka EU:s roll som en trovärdig global utrikes-, säkerhets-, försvars- och handelspolitisk aktör. Mer behöver göras för att stärka den europeiska förmågan att möta kriser, konflikter och krig i Europas närområde.

Utskottet välkomnar att EU ska fortsätta att ge Ukraina ett orubbligt stöd och anser att det är Europas enskilt viktigaste uppgift. Utskottet vill se ett ökat, starkt och långsiktigt stöd från EU till Ukraina. Stödet ska omfatta såväl politiska och militära som ekonomiska, humanitära och rättsliga aspekter. EU:s stöd till Ukraina behöver vara omfattande, förutsebart och strukturerat samt i linje med landets behov.

Utskottet anser att EU ska öka trycket på Ryssland. EU behöver öka takten på utfasningen av fossil energi från Ryssland. Utskottet stöder också regeringens arbete för att de immobiliserade ryska tillgångarna ska användas till stöd för Ukraina i enlighet med folkrätten och EU-rätten. Ryssland måste betala för den skada som de har vållat Ukraina med sin fullskaliga invasion. Utskottet anser i likhet med regeringen att kommissionen skyndsamt behöver presentera konkreta förslag om ytterligare stöd till Ukraina.

Vidare stöder utskottet att regeringen fortsätter att driva på för effektiva, rättssäkra och trovärdiga sanktioner mot Ryssland till följd av landets invasion av Ukraina samt för ett enhetligt och effektivt genomförande av sanktionerna.

Utskottet anser att de första förhandlingsklustren ska öppnas för Ukrainas och Moldaviens anslutningsförhandlingar till EU utifrån de framsteg som Ukraina och Moldavien har åstadkommit under det gångna året.

I en kommande strategi för Mellanöstern anger kommissionen som omedelbar prioritet att det ska säkerställas att befolkningen i Gaza får tillräckligt med bistånd. Detta välkomnar utskottet som konstaterar att det humanitära biståndet är otillräckligt för att möta de omfattande behoven i Gaza, även om det skett vissa förbättringar sedan vapenvilan. Utskottet anser i likhet med regeringen att det är av yttersta vikt att införseln av humanitär nödhjälp fortsätter att öka.

Enligt utskottet är det också bra att EU ska bidra till att stödja styrningen och reformeringen av den palestinska myndigheten och finansiera återuppbyggnaden av Gaza. Utskottet understryker vidare att Hamas inte kan utgöra en del av ett framtida styre i Gaza. Gaza behöver byggas upp så snart som möjligt, och den palestinska myndigheten ska inkluderas i denna process. I enlighet med utrikesminister Maria Malmer Stenergards uttalande i utskottet den 13 november 2025 anser utskottet att så många länder som möjligt behöver vara delaktiga i återuppbyggnaden av Gaza.

När det gäller EU:s Mellanösternstrategi i övrigt anser utskottet att det är viktigt att stödja fred och demokrati i Syrien och Libanon samt återuppbyggnaden av Syrien.

Utskottet välkomnar att det globala systemet för humanitärt bistånd ska reformeras och att EU ska säkerställa att snabbare och effektivare kollektiva åtgärder vidtas i krissituationer. Utskottet har tidigare i betänkande 2022/23:UU6 uttalat sig om att det humanitära bistånd som Sverige bidrar till ska vara behovsbaserat och utgå från internationell humanitär rätt, de humanitära principerna – humanitet, opartiskhet, neutralitet och oberoende – samt principerna om gott humanitärt givarskap. Det övergripande målet för humanitärt bistånd ska vara att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig

värdighet, till förmån för nödlidande människor. I sammanhanget kan nämnas att Riksrevisionen har presenterat en granskning av Sidas arbete med Sveriges humanitära bistånd den 2 december 2025. Efter att regeringen har behandlat granskningen kommer utskottet att bereda denna granskning.

Som en del av utskottets granskning ges andra utskott tillfälle att yttra sig över arbetsprogrammet och därmed förmedla sina bedömningar av detsamma, inklusive eventuella minoritetsuppfattningar. Utskottet har i likhet med tidigare år fokuserat sin granskning av arbetsprogrammet till utskottets beredningsområde. I linje med denna arbetsmetod väger utrikesutskottet i sitt ställningstagande inte i detalj samman och tar inte på något annat sätt ställning till vad som framförs eller inte framförs av andra utskott. Samtliga yttranden lämnade av andra utskott bifogas som bilaga. I de fall ansvariga utskott avstår från att yttra sig får delar av arbetsprogrammet stå okommenterade. För att komplettera bilden av riksdagens granskning av EU-kommissionens lagstiftningsarbete redovisar utskottet i bilaga 2 riksdagens granskningar av andra strategiska EU-dokument från det gångna året.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

# Reservationer

## 1. Kommissionens arbetsprogram 2026 – motiveringen (S)

av Morgan Johansson (S), Alexandra Völker (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S) och Annika Strandhäll (S).

### *Ställningstagande*

Vi anser att texten under rubriken Utskottets ställningstagande, i likhet med kommissionens arbetsprogram, saknar viktiga ställningstaganden som vi särskilt vill lyfta fram. Det gäller framför allt Mellanöstern, EU:s interaktion med övriga världen för att säkra det framtida stödet för en regelbaserad världsordning samt kopplingen mellan klimat och säkerhet.

Vi instämmer i stora delar i utskottets ställningstagande, men vi vill understryka att EU ska ha en aktiv roll i Mellanöstern och verka för en långsiktig fred mellan Israel och Palestina och en tvåstatslösning. Detta bör komma till klart uttryck i kommissionens arbetsprogram.

Det handlar exempelvis om FN, Europarådet, Världshälsoorganisationen, Världshandelsorganisationen, Internationella domstolen, Europadomstolen för mänskliga rättigheter och Internationella brottsmålsdomstolen. Dessa institutioner måste värnas och stärkas. EU-kommissionen bör aktivera den blockerande stadgan för att skydda Internationella brottsmålsdomstolen mot USA:s sanktioner.

EU behöver också utveckla strategiska partnerskap och hitta nya former för ömsesidigt utbyte med länder i Afrika, Asien och Latinamerika. Vi vill särskilt se en svensk och europeisk Afrikastrategi med målet att stärka samarbetet på olika områden. Fokus bör ligga på handel, demokratiutveckling, klimatåtgärder, kulturutbyte, politiska relationer, fattigdomsbekämpning och investeringar. Vi måste även stärka vårt samarbete med andra demokratier runtom i världen.

EU ska verka för en rättvis, fri och hållbar handel där handelshinder motverkas och det internationella utbytet präglas av öppenhet.

När demokratin utmanas både inom och utanför EU måste vi hålla fast vid och stå upp för demokratiska värderingar, rättsstatens principer och medborgarnas rättigheter. När medlemsländer gör avvikelser från dessa måste det få kännbara konsekvenser. Detta måste prioriteras av kommissionen.

Klimatförändringarna och deras effekter underblåser ekonomisk ojämlikhet och politisk instabilitet och förvärrar effekterna av krig. Stigande havsnivåer, torka och otillräckliga resurser leder till social oro och konflikter, till att människor tvingas fly och till bristande internationell säkerhet. EU:s handlingsförmåga och medlemsstaternas beredskap och motståndskraft mot nutida och framtida hot och utmaningar behöver stärkas, vilket också borde ha lyfts fram i kommissionens arbetsprogram.

Vi anser att skrivningarna om klimatmål inte tillräckligt understryker vikten av att inte backa från tidigare åtaganden. Det är viktigt av både klimatskäl och konkurrensskäl. Industrin måste få stabila spelregler som gäller över tid. Ambitionsnivån borde snarare öka, sett till vad den sammantagna klimatforskningen ger uttryck för.

Regelförenklningar ska vara träffsäkra och effektiva förbättringar som syftar till att det ska vara lätt att göra rätt. De får inte införas på bekostnad av miljö- och klimatarbete. Det är inte minst viktigt för svenska och europeiska företags konkurrenskraft. Inte heller får de innebära ett försämrat skydd för arbetstagarers rättigheter. Arbetsprogrammet hade kunnat vara tydligare på denna punkt.

## **2. Kommissionens arbetsprogram 2026 – motiveringen (V)**

av Håkan Svenneling (V).

### *Ställningstagande*

Jag instämmer i många delar av utskottets ställningstaganden, men vill redogöra för min ståndpunkt när det gäller situationen i Israel och Palestina.

Det humanitära lidandet i Gaza är enormt. Sedan Hamas brutala attack den 7 oktober 2023 har Israels bombningar dödat fler än 65 000 människor. FN har slagit fast att Israels krig mot Gazas befolkning är ett folkmord. Vapenvilan i Gaza har inte inneburit något definitivt stopp för våldet och dödandet. Hundratal människor, däribland många barn, har dödats i israeliska attacker, samtidigt som Israel hävdar att vapenvilan fortfarande gäller. Det internationella samfundet måste kraftsamla för att säkra en fredlig utveckling i Gaza. För att en varaktig fred ska vara möjlig krävs att alla civila, oavsett sida, kan leva i trygghet och att den palestinska statsbildningen respekteras. Gazas framtid måste bestämmas av dess egen befolkning. Alla samtal om fred måste föras på det palestinska folkets villkor. Det bör också vara EU-kommissionens ståndpunkt. Jag anser att detta tydligt bör framgå av utskottets ställningstagande.

Jag anser även att utskottet bör framföra att EU har tagit en alltför passiv roll gentemot Israel. Det första steget mot en verklig fred i Gaza är att garantera humanitärt tillträde och tillräcklig humanitär hjälp, någonting som också kommissionen beskriver som den omedelbara prioriteringen. Jag menar att EU-kommissionen bör ta tydlig ställning för UNRWA:s möjligheter att agera fritt i Gaza. Israel måste dessutom hållas ekonomiskt ansvarigt för förstörelsen av Gaza. Israel måste betala ut de palestinska tullavgifter och skatter som enligt Osloavtalet tillhör den palestinska myndigheten. Så länge Israel fortsätter med våldet och inte håller ingångna avtal måste förslaget om att suspendera handelsavtalet mellan EU och Israel fortsatt vara aktuellt.

De som bär ansvar för våldet i Gaza, på Västbanken och i Israel måste ställas inför rätta. Straffrihet får inte råda, varken för de som deltog i Hamas kallblodiga massaker eller för den israeliska regeringens folkmord och

krigsbrott mot Gazaborna. Internationella brottmålsdomstolen har utfärdat en arresteringsorder mot Israels premiärminister Benjamin Netanyahu och tidigare försvarsminister Yoav Gallant. EU bör stå redo att bistå i lagföringen av dem och införa sanktioner mot både Israel, extremistiska bosättare och ministrar och Hamas.

Den svenska regeringen har vägrat att ta emot svårt skadade patienter från Gaza trots EU-kommissionens vädjan. Det hade varit önskvärt att kommissionen följt upp sin begäran och ökat pressen på att även Sverige ska erbjuda vård.

Jag anser att utskottet bör framföra detta i utlåtandets ställningstagande.

### **3. Kommissionens arbetsprogram 2026 – motiveringen (C)**

av Kerstin Lundgren (C).

#### *Ställningstagande*

Utifrån den växande och föränderliga hotbilden bör EU utveckla och stödja insatser inom försvars- och säkerhetsområdet för att stärka EU:s kapacitet och säkerställa att Ukraina har omedelbar tillgång till ett stadigt flöde av avancerad militärutrustning. Säkerhetsperspektivet kommer att genomsyra kommissionens arbete kommande år och det stöder mitt parti, Centerpartiet. Samtidigt har Nato ansvaret för det gemensamma försvaret av vårt territorium, och varje lands säkerhetspolitiska val ska respekteras.

Vår tids och vår kontinents stora gränsöverskridande frågor formuleras tydligt i arbetsprogrammet, men det måste klargöras tydligt i programmet att minskade klimatutsläpp kommer att stärka både EU:s konkurrenskraft och dess säkerhet. Det är avgörande att EU inte överger klimatmål och tydliga ambitioner och låter kortsiktighet styra. EU kan tappa ytterligare i konkurrenskraft och attraktivitet för forskning och innovationer i förhållande till t.ex. Kina. Regelförenklingar måste därför göras samtidigt som man bibehåller fokus på att nå klimatmålen.

Effekterna av de ökade klimatutsläppen riskerar att leda till nya säkerhetspolitiska hot. Det är avgörande att inte kommissionen lockas att följa klimatförnekarnas eller klimatförsenarnas väg mot framtiden. Då förlorar EU sin globala position som föredöme och som vägvisare för en hållbar utveckling för kommande generationer. Risker för nya konflikter och krig kommer att öka om livsvillkoren hotas för allt fler människor på vår kontinent och globalt.

#### **4. Kommissionens arbetsprogram 2026 – motiveringen (MP)**

av Janine Alm Ericson (MP).

##### *Ställningstagande*

Jag instämmer i många delar av utskottets ställningstagande men vill förtydliga min ståndpunkt när det gäller klimat och miljö.

Jag välkomnar kommissionens arbetsprogram men hade gärna sett starkare skrivningar för klimat och miljö, särskilt vad gäller EU:s arbete för att nå klimatmålen. Jag är skeptisk till att EU ska ha möjlighet att använda sig av artikel 6-krediter för att klara sina åtaganden i Parisavtalet. Vidare anser jag att det är viktigt att en kommande revidering av Reach inte leder till ett urvattnat regelverk. Reach måste ha fortsatt fokus på skydd av hälsa och miljö. När det kommer till regelförenklingar så menar jag att det generellt är bra med förenklingsarbete men att det samtidigt är viktigt att förenklingsarbete inte utförs på bekostnad av miljö och klimat.

# Särskilt yttrande

## **Kommissionens arbetsprogram 2026 (SD)**

Mattias Karlsson i Norrhult (SD) och Rasmus Giertz (SD) anför:

Sverigedemokraterna delar i huvudsak utskottets bedömning av arbetsprogrammet.

Vi kommer att i andra sammanhang driva vidare våra ståndpunkter när det gäller att bibehålla kraven på enhällighet i vissa delar av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, vikten av mycket goda skäl för en EU-utvidgning, vikten av att inte göra ingrepp i rätten till skyddad kommunikation på internet och betydelsen av reformering av EU för ökat fokus på ekonomiskt samarbete, handel, miljöfrågor och ökade säkerhets- och försvarspolitiska behov.

BILAGA 1

## Förteckning över granskade dokument

*Kommissionens arbetsprogram 2026 – Tiden för Europas oberoende är inne.*  
(COM(2025) 870).

BILAGA 2

Förteckning över granskningsutlåtanden

**Granskningsutlåtanden sedan mars 2025**

| <b>Utlåtande</b>                      | <b>Granskade dokument</b> | <b>Beslut</b> | <b>Kommissionens svar</b> |
|---------------------------------------|---------------------------|---------------|---------------------------|
| 2024/25:UU5                           |                           |               |                           |
| Kommissionens arbetsprogram 2025      | COM (2025) 45             | 2025-03-19    | 2025-05-16                |
| 2024/25:NU23                          |                           |               |                           |
| Konkurrenskraftskompassen             | COM (2025) 30             | 2025-05-15    | 2025-09-06                |
| 2024/25:FöU7                          |                           |               |                           |
| Vitbok om europeisk försvarsberedskap | JOIN (2025) 120           | 2025-05-15    | 2025-08-20                |

Källa: Lemur, riksdagens diarium och elektroniska arkiv för EU-dokument och subsidiaritetsärenden.

BILAGA 3

## Konstitutionsutskottets yttrande 2025/26:KU2y

### Kommissionens arbetsprogram 2026

---

#### Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 21 oktober 2025 att ge övriga utskott tillfälle att senast torsdagen den 13 november 2025 yttra sig över kommissionens arbetsprogram för 2026 (COM(2025) 870), i de delar som rör respektive utskotts beredningsområde, under förutsättning att arbetsprogrammet då har hänvisats till utrikesutskottet för granskning. Arbetsprogrammet hänvisades till utrikesutskottet den 5 november 2025.

Konstitutionsutskottet anser inte att det finns några konstitutionella aspekter i kommissionens arbetsprogram för 2026 som ger anledning för utskottet att yttra sig.

Yttrandet lämnas på begäran av en minoritet enligt 10 kap. 9 § andra stycket riksdagsordningen.

I yttrandet finns en avvikande mening (S, V, C, MP).

# Utskottets överväganden

## Kommissionens arbetsprogram 2026

Den 21 oktober 2025 presenterade kommissionen sitt arbetsprogram för 2026. Tiden för EU:s oberoende är inne, COM(2025) 870. Arbetsprogrammet innehåller bl.a. 38 nya initiativ som kommissionen avser att lägga fram under 2026. Av de nya initiativen bedöms bl.a. ett förslag om uppdatering av reglerna om audiovisuella medier falla inom konstitutionsutskottets beredningsområde.

Kommissionen framhåller att de friheter som vi förlitar oss på grundar sig på våra gemensamma värderingar, demokrati, rättsstatsprincipen och grundläggande rättigheter. Ökande extremism, desinformation, cyberattacker och utländsk påverkan undergräver förtroendet för våra demokratiska institutioner och valintegriteten.

Kommissionen framhåller även att vi behöver en integrerad årlig cykel för rättsstatsprincipen, i en gemensam takt och med tydliga hållpunkter, där alla institutioner får möjlighet att bidra. Respekten för rättsstatsprincipen är ett villkor för alla EU-fonder: i nästa långtidsbudget har kommissionen föreslagit kraftfulla skyddsåtgärder för rättsstatsprincipen och positiva incitament för reformer, i linje med rekommendationerna i de årliga rapporterna om rättsstatsprincipen.

I vissa samhällen i Europa kämpar traditionella medier för sin överlevnad, vilket utgör ett allvarligt hot mot vår demokrati. När oberoende medier avvecklas eller neutraliseras frodas desinformation. Välinformerade medborgare är avgörande för att kunna utkräva ansvar från makthavare och bevara demokratin. Därför intensifierar kommissionen sitt arbete för att stödja och skydda medierna och den oberoende pressen. Kommissionen kommer att lansera ett nytt program för medieresiliens för att stödja oberoende journalistik och mediekompetens. Kommissionen har även föreslagit en betydande ökning av finansieringen av medier som en del av nästa budget.

Kommissionen framhåller även att man måste säkerställa att onlinemiljön är säker och rättvis och ger egenmakt så att människor kan använda tekniken på bästa sätt. Samtidigt måste samhället göra sitt yttersta för att skydda människor online, särskilt de yngsta.

Enligt kommissionen kommer mer än hälften av arbetsprogrammets lagstiftningsinitiativ att inriktas på att göra EU-lagstiftningen enklare, tydligare och lättare att genomföra. Vidare framhålls att den digitala lagstiftningen och dataskyddet kommer att moderniseras. Kommissionen kommer att uppdatera reglerna för en rättvis konkurrens inom medieområdet och se över reglerna för audiovisuella mediemarknader.

Kommissionen uppger även att den endast kommer att föreslå lagstiftning när det är nödvändigt och ger största möjliga nytta. Kommissionen avser att lägga fram ett meddelande om bättre lagstiftning under första halvåret 2026.

## Utskottets ställningstagande

Utskottet anser inte att det finns några konstitutionella aspekter i kommissionens arbetsprogram för 2026 som ger anledning för utskottet att yttra sig. Utskottet noterar även att utskottet inte har yttrat sig över arbetsprogrammet tidigare under valperioden.

Stockholm den 13 november 2025

På konstitutionsutskottets vägnar

*Jennie Nilsson*

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Mats Green (M), Michael Rubbestad (SD), Hans Ekström (S), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Ulrik Nilsson (M), Per-Arne Håkansson (S), Mauricio Rojas (L), Amalia Rud Stenlöf (S), Susanne Nordström (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Lars Engsund (M), Jan Riise (MP), Cecilia Gustafsson (M) och Fredrik Lindstål (C).

# Avvikande mening

## **Kommissionens arbetsprogram 2026 (S, V, C, MP)**

Jennie Nilsson (S), Hans Ekström (S), Mirja Räihä (S), Per-Arne Håkansson (S), Amalia Rud Stenlöf (S), Jessica Wetterling (V), Jan Riise (MP) och Fredrik Lindstål (C) anför:

Vi vill återigen understryka vikten av respekten för rättsstaten och de grundläggande rättigheterna, vilka är fundament i en demokrati och centrala för samarbetet inom EU. Vi värdesätter kommissionens arbete med att stärka och försvara rättsstatsprincipen och vill framhålla vikten av att kommissionen fortsätter detta arbete.

Vi delar kommissionens uppfattning att det är angeläget att värna mediernas frihet, oberoende och mångfald. Såsom kommissionen framhåller riskerar ökande extremism, desinformation, cyberattacker, utländska påverkanskampanjer och försök att störa våra valprocesser att undergräva förtroendet för våra demokratiska institutioner och valintegriteten. En fri och oberoende press är en förutsättning för tillgången till saklig information och för att medborgarna ska kunna fatta välinformerade beslut. Samtidigt ger kommissionens arbetsprogram knapphändig information om de enskilda initiativen. Det gäller t.ex. kommissionens förslag om uppdatering av reglerna om audiovisuella medier eller det nya programmet för medieresiliens för att stödja oberoende journalistik och mediekompetens. Det är därför svårt att framföra några synpunkter i sak om förslagen. Vi kommer att ta ställning till de enskilda förslagen när de läggs fram.

BILAGA 4

## Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2025/26:MJU2y

### Kommissionens arbetsprogram 2026

---

#### Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 21 oktober 2025 att ge övriga utskott möjlighet att yttra sig över kommissionens arbetsprogram för 2026.

Miljö- och jordbruksutskottet yttrar sig över kommissionens arbetsprogram med utgångspunkt i de delar som berör utskottets beredningsområde. Dessa delar finns främst under rubriken *Att upprätthålla vår livskvalitet: livsmedelssäkerhet, vatten och natur*. Utöver detta finns det även skrivningar om cirkulär ekonomi och klimat som berör utskottets beredningsområde.

I yttrandet finns fyra avvikande meningar (S, V, C, MP).

# Utskottets överväganden

## Kommissionens arbetsprogram

### Arbetsprogrammet

Den 21 oktober presenterade kommissionen sitt arbetsprogram för 2026 *Tiden för EU:s oberoende är inne* (COM (2025) 870 final). Arbetsprogrammet består av ett huvuddokument och fem bilagor i vilka kommissionen listar nya strategiska initiativ (bilaga 1), kommande översyn av existerande lagstiftning (bilaga 2), lagstiftningsförslag där förhandlingar pågår (bilaga 3), kommande återkallelser av föreslagna rättsakter (bilaga 4) och kommande upphävanden av rättsakter (bilaga 5).

Arbetsprogrammet utgår ifrån det allvarliga läge som Europa befinner sig i på grund av de geopolitiska spänningar som hotar Europas säkerhet och välfärd. Kommissionen konstaterar att Europa måste ta ett steg framåt för att säkra och forma sin egen framtid och arbetsprogrammet syftar till att forma ett enat och oberoende Europa. Programmets centrala mål är förenkling för att driva på för både ökad konkurrenskraft och en starkare inre marknad. Som en del i förenklingsarbetet har kommissionen presenterat olika omnibuspaket, det vill säga lagstiftningspaket som samlar flera olika åtgärder eller ändringar i flera olika rättsakter i ett enda förslag, här nämns även miljö, livsmedel och livsmedelssäkerhet.

Arbetsprogrammet för 2026 är strukturerat utifrån huvudområdena i de politiska riktlinjer som parlamentet röstade om i juli 2024, uppdaterade utifrån dagens situation. Av de sex områden som kommissionen avser att prioritera under 2026 bedöms ett ligga under utskottets beredningsområde, avsnittet om upprätthållande av vår livskvalitet, livsmedelssäkerhet, vatten och natur. Där utöver innehåller programmet även skrivningar om cirkulär ekonomi och klimat som också ligger inom utskottets beredningsområde.

### Utskottets ställningstagande

#### *Omställning till cirkulär ekonomi, giftfria kretslopp och klimatneutralitet*

Utskottet ser positivt på att kommissionen avser att presentera en rättsakt om cirkulär ekonomi i syfte att främja utbud och efterfrågan på cirkulära produkter och minska beroendet av kritiska resurser. Detta ligger i linje med det omfattande arbete som pågår för att stärka omställningen till en cirkulär ekonomi och för att skapa en hållbar resursanvändning och en ökad resurseffektivitet. Utskottet vill i detta arbete framhålla kopplingen mellan cirkulär ekonomi och beredskap. En mer cirkulär ekonomi medför viktiga positiva beredskapsaspekter, främst bättre resiliens och ett minskat beroende av omvärlden.

När det gäller övergången till cirkularitet vill utskottet lyfta fram kommissionens utfästelse att vid slutet av året lägga fram en europeisk bioekonomistrategi. En sådan strategi behöver enligt utskottets mening nogta beakta substitutionspotentialen i EU:s skogsindustri och tydliggöra att en stark ägande – och bruksrätt är grunden för att vi i ökad utsträckning ska kunna ta tillvara skogens resurser.

Som utskottet tidigare uttalat är det en självklar utgångspunkt att arbetet med en hållbar kemikalieanvändning måste bedrivas internationellt och på EU-nivå för att uppnå sina syften. Sverige prioriterar kemikaliefrågorna och det är av yttersta vikt att detta arbete genomförs inom hela EU. Utskottet ser med oro på att de kvarstående problemen med så kallade cocktaileffekter och att det fortsatt finns oreglerade farliga ämnen i konsumentnära produkter. Utskottet understryker att utfasningen av farliga ämnen, framför allt PFAS, måste intensifieras. Det är därför mycket viktigt att arbetet i enlighet med EU:s kemikaliestrategi fortsätter och utskottet vill understryka betydelsen av att revideringen av Reachförordningen genomförs.

Utskottet välkomnar att kommissionens avser verka för att nå klimatmålen och samtidigt lägga fram ett ramverk för det kommande decenniet som säkrar Europas konkurrenskraft och hållbarhet. Som utskottet tidigare har anfört så anser utskottet att Sverige bör verka för att EU antar ett klimatmål till 2040 som skapar en samhällsekonomiskt effektiv bana mot en klimatneutral union senast 2050. Samtidigt är det viktigt att Sverige deltar i och bidrar till internationella samarbeten på klimatområdet. Utskottet ser därför positivt på ett starkt engagemang från kommissionens sida i betydelsefulla initiativ och partnerskap i syfte att bl.a. bidra till att nå målen i Parisavtalet. Utskottet noterar också kopplingen mellan säkerhet och klimat då den globala uppvärmningen riskerar att öka risken för geopolitiska spänningar och bildandet av nya geopolitiska allianser.

Utskottet betonar fortsatt vikten av att kommissionen driver på för förhandlingar om den föreslagna förordningen om vissa nya gentekniker (COM(2023) 411). Då ett framgångsrikt förhandlingsutfall kan leda till ökad produktion och minskad användning av kemikalier samt underlätta för grödor anpassade till ett förändrat klimat kan det få stora positiva effekter för livsmedelsförsörjningen.

### *Förenklingsarbete för en robust livsmedelsförsörjning, klimat och natur*

Utskottet noterar att arbetsprogrammets centrala mål är förenkling för att driva på för ökad konkurrenskraft och en starkare inre marknad. Utskottet välkomnar att livsmedelsförsörjning i kombination med sunda ekosystem ingår som ett av kommissionens huvudområden i arbetsprogrammet. Det är mycket positivt att kommissionen avser att ytterligare stärka jordbrukarnas ställning och fortsätter motarbeta otillbörliga handelsmetoder i livsmedelskedjan. Utskottet menar att det ur ett beredskapsperspektiv är

viktigt att kommissionen bedriver ett aktivt arbete för jordbrukets omställning. Enligt utskottets mening krävs robusta och lönsamma företag för att primärproduktionen ska kunna hantera så väl ett förändrat klimat som yttre hot. Utskottet ser därför positivt på att kommissionen fortsätter arbetet med att försöka lätta regelbördan inom den gemensamma jordbrukspolitiken.

Kommissionen har som en del i förenklingsarbetet presenterat ett omnibuspaket med förslag på förenklingar inom miljö- och klimatområdet. Samtidigt som det är viktigt att minska den administrativa bördan för medlemsländerna och dess företag vill utskottet understryka betydelsen av att kommissionen i detta arbete säkerställer att förenklingsarbetet genomförs på ett hållbart sätt.

### *Fiske, djurskydd och biologisk mångfald*

Som utskottet tidigare har konstaterat är det kris i stora delar av fiskenäringen, särskilt i Östersjön. En förändring av förvaltningskulturen är nödvändig. Efterlevnaden av den gemensamma fiskeripolitiken, i synnerhet när det gäller landningsskyldigheten och ändamålsenliga kontroller, måste förbättras. Kommissionen är en central aktör i detta arbete. Utskottet kan konstatera att förhandlingarna om 2026 års fiskekvoter för Östersjön resulterade i kvoter som generellt är betydligt högre än de som kommissionen ursprungligen föreslog. Ett förhållande som riskerar att påverka beståndens återhämtningsförmåga negativt. Utskottet anser att kvoterna borde satts lägre, särskilt för sill och strömming. Strömmingen är navet i Östersjöns ekosystem och mer måste göras för att säkra en ordentlig återhämtning. Mot denna bakgrund vill utskottet understryka betydelsen av att kommissionen inför kommande förhandlingar håller en fortsatt hög ambitionsnivå och verkar för restriktivt satta fiskemöjligheter i Östersjön.

Ett starkt djurskydd inom EU är en prioriterad fråga för Sverige och flera andra medlemsstater. Utskottet konstaterar att kommissionen inte redovisar några planerade åtgärder för ett förbättrat djurskydd i arbetsprogrammet för 2026. Detta är mycket beklagligt. Utskottet efterfrågar en högre ambitionsnivå från kommissionens sida när det gäller arbetet med att säkerställa ett förbättrat djurskydd inom unionen. Utskottet vill uppmärksamma kommissionen på det engagemang som finns i frågan, även bland unionens konsumenter, och betonar betydelsen av att kommissionen verkar för en höjd djurskyddsnivå i Europa.

Även förutsättningarna för bevarandet av den biologisk mångfalden i unionen behöver förbättras. Målsättningarna som antagits inom EU:s biodiversitetsstrategi och Kunming–Montreal-ramverket för biologisk mångfald måste realiseras. Utskottet konstaterar att kommissionen inte redovisar några åtgärder på detta område i arbetsprogrammet. Utskottet efterfrågar därför en högre ambitionsnivå från kommissionen även inom detta område.

Stockholm den 13 november 2025

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

*Emma Nohrén*

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP), Kjell-Arne Ottosson (KD), Martin Kinnunen (SD), Åsa Westlund (S), John Widegren (M), Sofia Skönnbrink (S), Staffan Eklöf (SD), Malin Larsson (S), Helena Storckenfeldt (M), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S), Marlène Lund Kopparklint (M), Runar Filper (SD), Patrik Jönsson (SD), Andrea Andersson Tay (V), Louise Eklund (L) och Anders Karlsson (C).

# Avvikande meningar

## 1. Kommissionens arbetsprogram 2026 (S)

Åsa Westlund (S), Sofia Skönnbrink (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S) och Jytte Guteland (S) anför:

Vi delar inte utskottets syn på kommissions arbetsprogram i alla delar. Vi anser att regelförenklingsarbetet inte får innebära sämre miljö och klimat hade kunnat vara tydligare. Regelförenklingsarbetet är viktigt men det får inte leda till en urholkad ambitionsnivå på miljö- och klimatområdet. I fråga om klimatmålen så anser vi att ambitionsnivån måste höjas för att ligga i linje med den senaste forskningen och att det är av grundläggande betydelse att EU inte sänker ambitionsnivån inom klimatområdet. Vi är vidare skeptiska till möjligheten att EU ska kunna tillgodoräkna sig artikel 6-krediter under Parisavtalet. Ett sådant arbetssätt urholkar åtagandena för både Sverige och EU. När det kommer till utfasning av PFAS så anser vi att det är viktigt att ambitionen bör vara ett brett förbud med ett successivt införande för de produkter där alternativ till PFAS saknas.

## 2. Kommissionens arbetsprogram 2026 (V)

Andrea Andersson Tay (V) anför:

I vissa delar har jag en annan syn på kommissionens arbetsprogram än den som utskottet ger uttryck för. När det gäller kommissionens plan på att ta fram en bioekonomistategi vill jag understryka att det i allt arbete med bioekonomi är centralt att bioråvaran kommer från hållbart brukade skogar, ett förhållande som behöver framhållas i den kommande bioekonomistategin.

Jag instämmer till fullo i utskottets bedömning avseende behovet av en förbättrad reglering av kemikalier. I detta sammanhang vill jag betona att en revidering av Reach måste ha fokus på att stärka skyddet för hälsa och miljö. Det får inte finnas något utrymme för att försvaga detta regelverk vid en revidering. Vad gäller utfasningen av PFAS så menar jag att det krävs en bred ansats från kommissionen. Gällande arbetet med regelförenkling vill jag understryka att förenklade regler aldrig får leda till sämre skydd för miljön, människors hälsa, djurvälstånd eller arbetstagares rättigheter. Vidare anser jag att förbättrad djurvälstånd bör ingå i arbetsprogrammet som en prioriterad fråga.

Avseende EU:s klimatmål vill jag att målet ska skärpas och att utsläppen ska minska till nära noll 2040. Jag är skeptisk till möjligheten att EU ska kunna tillgodoräkna sig artikel 6-krediter under Parisavtalet.

## 3. Kommissionens arbetsprogram 2026 (C)

Anders Karlsson (C) anför:

Överlag delar jag utskottets ställningstaganden men har en annan syn i några delar, framför allt vad gäller klimat och kemikalieanvändning. Jag anser att EU:s klimatmål måste skärpas för att ligga mer i linje med de senaste vetenskapliga rönen. Jag ser med oro på möjligheten att använda artikel 6-krediter för att nå EU:s gemensamma åtaganden under Parisavtalet. Jag välkomnar att revideringen av Reachförordningen genomförs men betonar vikten av att regelverket i samband med detta inte urvattnas på bekostnad av hälsa och miljö. När det kommer till utfasningen av PFAS så vill jag framhålla betydelsen av att den genomförs brett och skyndsamt.

#### **4. Kommissionens arbetsprogram 2026 (MP)**

Emma Nohrén (MP) anför:

Jag välkomnar kommissionens arbetsprogram men hade gärna sett starkare skrivningar för klimat och miljö, särskilt vad gäller EU:s arbete för att nå klimatmålen. Miljöpartiet är skeptiska till att EU ska ha möjlighet att använda sig av artikel 6-krediter för att klara sina åtaganden i Parisavtalet. Vidare anser jag och mitt parti att det är viktigt att en kommande revidering av Reach inte leder till ett urvattnat regelverk. Reach måste ha fortsatt fokus på skydd av hälsa och miljö. När det kommer till regelförenklningar så menar jag att det generellt är bra med förenklingsarbete men att det samtidigt är viktigt att förenklingsarbetet inte sker på bekostnad av miljö och klimat.